

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Ústav sociální práce

Nesoulad rodičů v péči o dítě

Bakalářská práce

Autor: Petra Mikulková

Studijní program: Sociální práce s osobami se sníženou soběstačností

Studijní obor: Sociální práce

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Rigel Filip, Ph.D.

Hradec Králové 2024

Univerzita Hradec Králové
Ústav sociální práce

Zadání bakalářské práce

Autor: Petra Mikulková

Studium: U18013

Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce s osobami se sníženou soběstačností

Název bakalářské práce: Nesoulad rodičů v péči o dítě

Název bakalářské práce AJ: Disagreement of parents in child care

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zaměřuje na rodiny, ve kterých panuje určitá neshoda v péči o dítě. Práce rozebere odlišnosti v rodinách úplných, pěstounských, porozvodových i v rodinách, kde jsou děti z předchozích vztahů. Cílem je zjistit, jaké jsou nejčastější neshody mezi rodiči, v jakých rodinách jsou nejčastější, jakým způsobem je řeší a zda jsou schopni dospět ke kompromisům. Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická práce bude zaměřena na význam rodiny, typy rodin, práva členů rodiny, rodinnou mediaci, péči o dítě a ochranu dítěte. Základní výzkumnou strategií bude kvalitativní metoda. Pro výzkum bude využit strukturovaný dotazník ve výše uvedených rodinách.

WARSHAK, Richard Ades. Revoluce v porozvodové péči o děti. Praha: Portál, 1996. Rádcí pro život (Portál). ISBN 80-7178-089-8. MATĚJČEK, Zdeněk. Dítě a rodina v psychologickém poradenství. Praha: SPN, 1992. Psychologická literatura. ISBN 80-04-25236-2. MATĚJČEK, Zdeněk. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. 98 s. Praha: Portál, 1994. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6. GARDNER, Richard A. Syndrom zavrženého rodiče. Praha: JAN, 1996. ISBN 80-85529-22-X. MATOUŠEK, Oldřich. Základy sociální práce. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0211-0.

Zadávající pracoviště: Ústav sociální práce,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: JUDr. et Mgr. Filip Rigel, Ph.D.

Oponent: PhDr. Lenka Neubauerová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.6.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 24. dubna 2024

Petra Mikulková

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce JUDr. Mgr. Filipu Rigelovi, Ph.D. za všechny rady, náměty a za celkovou revizi práce.

Děkuji také své rodině, zejména svému příteli a dětem, za podporu, pochopení a veškerou pomoc v průběhu celého studia a při psaní této práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou neshod v péči o dítě v různých typech rodin. Práce si klade za cíl zjistit, jaké jsou nejčastější neshody v péči o dítě, jakým způsobem je rodiče řeší, jak často dochází k dohodám a jak se rodiče cítí po řešení neshod. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je představen pojem rodiny, jeho definice a typologie. Dále je popsán význam rodiny pro jednotlivce i pro společnost, práva členů rodiny a role rodičů v péči o dítě. V závěru teoretické části je vysvětlen pojem rodinná mediace jako možný způsob řešení konfliktů a neshod v rodinách.

V praktické části je proveden kvalitativní výzkum pomocí strukturovaných dotazníků, které jsou distribuovány mezi rodiče z různých typů rodin. Cílem výzkumu je zjistit, jaké jsou nejčastější neshody v péči o dítě, jakým způsobem je rodiče řeší, jak často dochází k dohodám a jak se rodiče cítí po řešení neshod. Výsledky výzkumu jsou analyzovány a interpretovány s ohledem na teoretický rámec práce. Z práce vyplývají doporučení pro rodiče i pro odborníky, kteří se zabývají rodinnou mediací a podporou rodin. Práce také nastiňuje možnosti dalšího výzkumu v této oblasti.

Klíčová slova: rodina, rodič, dítě, rodičovská odpovědnost, rodinná mediace

Anotation

This bachelor's thesis deals with the issue of disagreements in child care in different types of families. The aim of the work is to find out what are the most common disagreements between parents, in which families they are most common, how they solve them and whether they are able to reach compromises. The work is divided into a theoretical and practical part. The theoretical part introduces the concept of family, its definition and typology. Furthermore, the importance of the family for individuals and society, the rights of family members and the role of parents in child care are described. At the end of the theoretical part, the concept of family mediation is explained as a possible way of resolving conflicts and disagreements in families.

In the practical part, qualitative research is carried out using structured questionnaires, which are distributed among parents from different types of families. The aim of the research is to find out how disagreements in child care manifest in these families, how parents perceive them and how they solve them. The results of the research are analyzed and interpreted with regard to the theoretical framework of the work. The work provides recommendations for parents and professionals who deal with family mediation and family support. The work also outlines possibilities for further research in this area.

Key word

Family, Parent, Child, Parental Responsibility, Family Mediation

Obsah

Úvod.....	8
Teoretická část.....	9
1 Rodina	9
1.1 Definice rodiny.....	9
1.2 Význam a životní fáze rodiny	10
1.3 Typologie rodin	11
1.4 Funkčnost a funkce rodiny	14
2 Rodičovská odpovědnost	17
2.1 Práva a povinnosti jednotlivých členů rodiny	18
3 Nesoulad rodičů	19
3.1 Neshody a způsoby, jak se s nimi vypořádat.....	20
3.2 Rodinná mediace	21
3.3 Soudní řízení	22
Praktická část.....	25
1 Metodologie.....	25
1.1 Kvalitativní výzkum	25
1.2 Dotazník.....	26
2 Výzkumné šetření	26
2.1 Výzkumný problém a cíl.....	26
2.2 Výzkumné metody.....	27
2.3 Sběr dat a organizace výzkumu	27
2.4 Analýza a interpretace dat.....	28
2.5 Interpretace výsledných dat z dotazníků	29
2.5.1 Typy neshod mezi rodiči	31
2.5.2 Frekvence výskytu neshod v různých typech rodin	33
2.5.3 Strategie pro řešení neshod.....	35
2.5.4 Frekvence dohod mezi rodiči	37
2.5.5 Jak se rodiče cítí po řešení neshod	39
Závěr	41
Doporučení a návrhy	42
Seznam použité literatury.....	44
Seznam grafů	46

Seznam tabulek.....	46
Seznam příloh.....	47

Úvod

Cílem této bakalářské práce je prozkoumat problematiku neshod v péči o dítě v různých typech rodin. Práce se zaměřuje na rodiny úplné, pěstounské, porozvodové a na rodiny, kde jsou děti z předchozích vztahů. Tyto rodiny jsou vybrány proto, že se zdají být nejvíce náchylné k neshodám v péči o dítě z důvodu různorodosti jejich členů, jejich historie a jejich aktuální situace. Práce si klade za úkol zjistit, jaké jsou nejčastější neshody v péči o dítě, jakým způsobem je rodiče řeší, jak často dochází k dohodám a jak se rodiče cítí po řešení neshod. Dále se práce snaží identifikovat faktory, které ovlivňují vznik a řešení neshod v péči o dítě v různých typech rodin.

Práce je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou. V první kapitole teoretické části je představena definice rodiny, její význam a životní fáze. Dále je popsána typologie a její funkčnost. Ve druhé kapitole je vysvětlen pojem rodičovská odpovědnost a práva a povinnosti jednotlivých členů rodiny. Třetí kapitola je zaměřená na nesoulad rodičů a nejčastější neshody v rodině. V závěru teoretické části je vysvětlen pojem rodinná mediace jako možný způsob řešení konfliktů a neshod v rodinách.

V praktické části je proveden kvalitativní výzkum pomocí strukturovaných dotazníků, které jsou distribuovány mezi rodiče z různých typů rodin. Cílem výzkumu je zjistit, jaké jsou nejčastější neshody v péči o dítě, jakým způsobem je rodiče řeší, jak často dochází k dohodám a jak se rodiče cítí po řešení neshod. Výsledky výzkumu jsou analyzovány a interpretovány s ohledem na teoretický rámec práce.

V závěru práce jsou shrnuty hlavní poznatky a zjištění z teoretické i praktické části. Dále jsou formulovány doporučení pro rodiče, kteří se potýkají s neshodami v péči o dítě, a pro odborníky, kteří se zabývají rodinnou mediací a podporou rodin. Nakonec jsou nastíněny možnosti dalšího výzkumu v této oblasti.

Teoretická část

1 Rodina

V současné době existuje mnoho různých typů rodin, které se liší svou strukturou, složením a způsobem fungování. Každá rodina má své specifické potřeby, problémy a výzvy, které musí řešit. Jedním z nejdůležitějších aspektů rodinného života je péče o dítě, která ovlivňuje jeho vývoj, zdraví a spokojenost. Péče o dítě je však také zdrojem mnoha neshod mezi rodiči, kteří mají různé názory, postoje a očekávání ohledně výchovy a vzdělávání dítěte. Tyto neshody mohou mít negativní dopad na kvalitu rodinných vztahů, na psychickou pohodu rodičů i dětí a na celkovou harmonii rodiny.

1.1 Definice rodiny

Pojem rodina pro každého znamená něco jiného. Je pro nás ale nejdůležitějším faktorem, který ovlivňuje celý náš život. Rodina je základní, primární, neformální sociální skupina, která má různou velikost, je různě vnitřně strukturovaná a má rozličné vazby na společnost. Do jaké rodiny se narodíme, si bohužel nevybereme. Už od narození se učíme nápodobou, je to pro člověka od přírody nejpřirozenější. Děti jsou jako houby, nasávají vše, co vidí i cítí. Pokud dítě vyrůstá v harmonické rodině, je velký předpoklad, že bude bezproblémové, bude se rychleji učit, bude mít větší sebevědomí a vyroste z něho samostatný a vyrovnaný jedinec.

Pokud dítě žije v rodině, kde panují věčné neshody, rodiče se dětem nevěnují, či dětem fyzicky nebo psychicky ubližují, lze předpokládat, že si vzniklé trauma odnese do dospělosti, protože se s tím nedokáže vyrovnat. Což pro společnost, není přijatelné.

Ve své knize Psychologie rodiny uvádí Sobotková (2001:22) definici rodiny podle Kramera, takto: *„Rodina je skupina lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených transakčních vztahů. Členové jsou často (ale, ne nutně) vázaní legitimním manželskými svazky, adopcí nebo společným uspořádáním života v určitém úseku jejich životní cesty.“*

Psychologický slovník (Hartl, Hartlová, 2000:512) zase definuje rodinu takto: *Rodina je společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí*

V této práci budeme používat definici rodiny podle Giddense (1999:156), který ji představuje jako skupinu osob přímo spjatých příbuzenskými vztahy, jejichž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí. Tato definice zahrnuje jak úplné rodiny sestávající z matky, otce a jejich dětí (případně i prarodičů), které označujeme jako nukleární rodiny; tak i rozšířené rodiny sestávající z více generací a přidružených členů (např. tety, strýcové, bratranci), kteří žijí společně nebo blízko sebe. Mezi členy těchto rodin jsou blízké vztahy, které ovlivňují a formují osobnosti v rodině. Tyto rodiny si také vytvářejí vlastní neformální atmosféru, která dává člověku jasně najevo, kdo do ní patří a kdo patří do jiné.

Definici rodiny představilo již mnoho autorů, autoři se však shodují, že rodinou se rozumí skupina osob. Někteří autoři přímo definují rodinu jako skupinu osob spjatou s příbuzenskými vztahy, jiní jako rodinu spojenou manželstvím nebo pokrevními vztahy.

1.2 Význam a životní fáze rodiny

Téměř každý člověk patří během svého života do dvou typů rodin:

- do rodiny původní, výchozí či orientační
- do rodiny, kterou sám zakládá, tzv. reprodukční či rozmnožovací.

Rodina hraje klíčovou roli v mnoha oblastech. Její význam je zásadní nejen pro jednotlivce, ale také pro celou společnost. Každá rodina do určité míry vychovává své děti k dodržování pravidel a norem společnosti. Pro dítě by měla rodina představovat především pocit bezpečí a jistoty. Dítě si v rodině vytváří představu o rolích jednotlivých členů, učí se základním dovednostem, které si nese do dospělosti.

Pro partnery má rodina význam z hlediska soudržnosti, je místem, kde jsou uspokojovány vzájemné potřeby, je to prostředí pro relaxaci a odpočinek. Rodina je místem, kde se člověk může cítit sám sebou a ostatní členové ho přijímají takového, jaký je. „V rodině dochází ke kulturnímu přenosu, předávají se tradice, zvyky, kulturní hodnoty. Zvláště významné je osvojování si jazyka jako prostředku symbolické

komunikace. Prostřednictvím rodiny se dítě zapojuje do komunity a také do rozličných sociálních sítí.“ (Mühlpachr, 2008:153). Rodinu tedy není možné nijak nahradit.

Rodina prochází určitými životními obdobími. Sekot (2006:207) je ve své publikaci dělí na následující fáze:

- mládenecké
- novomanželské
- plné hnízdo I (jedná se o rodinu s dětmi do šesti let)
- plné hnízdo II (děti starší než šest let)
- plné hnízdo III (starší manželské páry s nezaopatřenými dětmi)
- prázdné hnízdo I (páry, děti z domu, stále pracují)
- prázdné hnízdo II (starší páry, děti z domu, penze)
- osamělý vdovec (vdova)
- osamělý důchodce (důchodkyně)

Životní období nemusejí být splněna, jedná se jen o určité rozdělení do různých fází, které mohou v životě nastat. Ať už jde o jakoukoliv fázi života, rodina je vždy důležitá. Je to náš první domov, naše první láska a naše první škola. Bez ohledu na to, jak se naše životy mění, rodina zůstává naším základem a naším zdrojem síly. Takže ať už jsme kdekoli a ať už děláme cokoli, vždy se můžeme vrátit domů, do naší rodiny, kde jsme vždy vítáni takoví, jací jsme. Protože rodina je něco, co nám nikdo nemůže vzít a co nás bude vždy definovat. Rodina je naše minulost, naše přítomnost a naše budoucnost. A za to bychom měli být všichni vděční.

1.3 Typologie rodin

Rodiny lze rozdělit do různých kategorií, mezi které patří rodiny úplné, neúplné, náhradní a rodiny, které mají děti z předchozích vztahů.

Úplné rodiny, také známé jako nukleární rodiny, jsou domácnosti, jejichž základem je manželský pár (druh, družka) a jejich děti. Pokud v domácnosti nežijí žádní další příbuzní nebo ekonomicky aktivní děti, jedná se o tzv. čistou úplnou rodinu. V dnešní době je úplných rodin méně, protože rodiče se často rozvádějí nebo opouštějí partnera ještě před narozením dítěte. Pojem úplná rodina se často používá v právních předpisech, například při dědění majetku nebo v otázkách týkajících se vztahů mezi

rodinnými příslušníky. V některých kulturách se úplná rodina považuje za základní jednotku společnosti a klade se důraz na to, aby členové této rodiny udržovali pevné a harmonické vztahy.

Podle Satirové (1994:146) je v dnešní době velké množství dětí vychováváno lidmi, kteří je nepřivedli na svět. Jde především o rodiny, kde jsou rodiče rozvedeni, nebo se nemohou o děti z různých důvodů starat. Stoupá i počet dětí, které vyrůstají u dvojic stejného pohlaví.

Neúplná rodina se od úplné rodiny liší tím, že chybí jeden ze základních členů podílejících se na výchově dítěte. Výchova dítěte v neúplné rodině je velkým sociálním problémem, protože dochází k narušení funkcí rodiny a společnost na to dostatečně nereaguje. Ve většině případů dochází k ekonomickým problémům, kdy finanční prostředky opatřené jedním rodičem nedostačují. Dalším důvodem je i chybějící vzor jednoho z rodičů. U dětí z neúplných rodin je velké riziko, že v dospělosti také založí neúplnou rodinu.

Pojem neúplná rodina se používá k označení rodinného uspořádání, které se liší od tradičního konceptu úplné rodiny. Neúplné rodiny jsou v dnešní době stále běžnější a mohou mít různé formy, například rodiny s jedním rodičem, s nevlastními sourozenci nebo s přáteli, kteří fungují jako náhradní rodina. Tyto rodiny často čelí specifickým výzvám, ale zároveň mohou být pro své členy velmi podpůrné a pevné.

Důvodů, které vedou ke vzniku neúplné rodiny je celá řada. Dle Možného (2002:149-170) jsou důvody vzniku neúplné rodiny následující:

- Opuštění rodiny jedním z partnerů.
- Rodina vyprázdněné skořápky (*empty shell family*): je stav, kdy spolu partneři sdílejí bydlení, ale chybí emocionální podpora, nekomunikují spolu a spolupracují jen v nejnnutnějších záležitostech, především kvůli dětem.
- Dlouhodobá absence jednoho z partnerů: k situaci dochází z důvodu pobytu ve vězení, dlouhodobého pobytu v cizině nebo služby v armádě. Daný partner není přítomen a nemůže plnit funkce, které by běžně vykonával.
- Zánik některé z funkcí manželství: příčinou může být fyzická, emocionální nebo mentální patologie jednoho z partnerů.

Je důležité si uvědomit, že nezáleží na tom, zda má rodina úplnou nebo neúplnou strukturu. Co je důležité, je pevné pouto a podpora mezi členy této rodiny a schopnost řešit problémy a vypořádávat se s výzvami společně.

Dalším důležitým typem rodiny, která patří za zmínku, je rodina náhradní. Do náhradní rodiny patří rodiny, které mají dítě v pěstounské péči i rodiny s osvojeným dítětem.

Osvojení nebo také adopce je nejčastější forma náhradní rodinné péče, která má za cíl vytvořit stejný vztah jako je mezi rodiči a dětmi. Osvojením vzniká mezi osvojitelem a osvojeným dítětem stejná právní i příbuzenská vazba jaká je mezi biologickými rodiči a jejich biologickým potomkem a naopak zaniká vazba dítěte s původní rodinou. Osvojitelé tak získávají za dítě plnou rodičovskou zodpovědnost se všemi právy a povinnostmi. Stávají se zákonnými zástupci dítěte a jsou zapsáni v rodném listě dítěte jako jeho rodiče.

Druhou nejčastější náhradní formou rodinné péče je pěstounská péče. Rodiny, které se rozhodnou pro pěstounskou péči nemají stejná práva jako v případě osvojení. Pěstounská péče vzniká také rozhodnutím soudu, jako adopce, ovšem rozhodnutí nemusí být definitivní. Může být kdykoliv zrušena na požádání pěstouna. Dítě, které je v pěstounské péči také nepřebírá jejich jméno, a nevznikají ani právní vztahy v rámci užší nebo širší rodiny. Oproti osvojení v případě pěstounské péče náleží pěstounům finanční ohodnocení.

Podle Dunovského (1999:230) nebylo pěstounství, jak ho známe v dnešní podobě dlouho samozřejmostí a popisuje vývoj přístupu následovně: *„pěstounská péče v tomto století u nás prošla velmi složitým obdobím. Do začátku padesátých let byla z ideologických a politických důvodů zrušena. Tehdy ztratilo na 6000 dětí svůj domov. Většina byla narychlo umístěna v budovaných velkých ústavech, většinou daleko od života celé společnosti, odděleně podle věku a pohlaví. Děti těmito ústavami procházely, aniž by si v jejich anonymním prostředí mohly vytvořit vztahy ke svým vychovatelům, kteří se ostatně také velmi často střídali.“* Dnes je pěstounská péče státem garantovaná a kontrolovaná forma náhradní rodinné péče. Stěžejní právní úprava pěstounské péče v České republice je obsažena v občanském zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.), který upravuje práva a povinnosti pěstounů a rodičů dětí svěřených do pěstounské péče, předpoklady pro svěřeni dítěte dané osobě, vznik a zánik pěstounské péče.

1.4 Funkčnost a funkce rodiny

Funkčnost rodiny se obecně týká schopnosti rodiny plnit své základní funkce a potřeby, jako jsou péče o děti, podpora jednotlivých členů rodiny, vytváření emocionálního spojení a poskytování základních potřeb pro život. Vysoká funkčnost rodiny znamená, že rodina dokáže efektivně řešit své problémy a vytvářet pozitivní a zdravé prostředí pro své členy.

Existují různé faktory, které mohou ovlivnit funkčnost rodiny, jako jsou ekonomické a sociální podmínky, zdraví členů rodiny, kultura a výchova, vztahy mezi jednotlivými členy rodiny a mnoho dalších. Vysoká funkčnost rodiny může přispět k lepšímu fyzickému i psychickému zdraví jednotlivých členů rodiny a k vytvoření pevných a zdravých vztahů mezi nimi.

Podle Sobotkové (2007:106-107) je fungování rodiny postaveno na třech základních principech:

- Soudržnost (koheze) - soudržnost označuje síly, které drží rodinu pohromadě. Zdravá míra soudržnosti umožňuje autonomii jednotlivým členům rodiny.
- Adaptibilita - adaptibilitou je míněna jistá přizpůsobivost rodin, je to úroveň toho, jak se rodiny dokážou adaptovat na nové podmínky, nároky apod.
- Komunikace – tento princip vytváří rodinnou atmosféru, je důležitý v průběhu řešení problémů a plánování změn. Pro rodinu je největším přínosem komunikace přímá a otevřená, opačný způsob komunikace může přidat na síle negativním vlivům působícím na rodinu.

Dle Dunovského (1986:28) je důležité, vymezit o jaký typ rodiny se jedná. Rozdělil tedy funkčnost rodiny do čtyř následujících typů: funkční rodina, problémová rodina, dysfunkční rodina a afunkční rodina. Funkční rodina je optimální, zdravá, stabilní a vhodná pro výchovu jedince. Problémová rodina má občasné problémy spojené s neplněním některých funkcí, které ovlivňují vývoj a výchovu jedince. Rodina není mnohdy schopna své problémy vyřešit sama bez jednorázové nebo krátkodobé pomoci zvenčí. Dysfunkční rodina má vážné a dlouhodobé poruchy jedné nebo více

funkcí rodiny, které vážně ohrožují vývoj a výchovu jedince. Je zapotřebí soustavná pomoc zvenčí, někdy i krátkodobé odebrání dětí z rodiny. Afunkční rodina je v rozkladu, její funkce nefungují a škodí vývoji a výchově jedince. Je nutné okamžité odebrání dětí a následná pomoc odborníky. Následuje přerušení kontaktů mezi rodiči a jejich potomky.

Každá rodina také plní určité funkce, které jsou důležité pro zachování funkční rodiny. Pokud by docházelo k nenaplnění těchto funkcí, bylo by to velmi riskantní pro společnost. Dysfunkční nebo afunkční rodina nepřispívá funkcí do společenského systému. Funkce rodiny můžeme rozdělit na následující:

a) Biologicko – reprodukční funkce: má význam jak pro společnost, tak také pro jedince, kteří rodinu tvoří. Pro svůj rozvoj potřebuje společnost stabilní reprodukční základnu. Je také v jejím zájmu, aby se rodil takový počet dětí, který tyto perspektivy naplní (Kraus, 2014:81). Jak uvádí Kraus a Poláčková (2001:79), „*Existencí rodiny je také společensky a kulturně regulována sexualita. Demografický vývoj společnosti má též celou řadu sociálně – pedagogických souvislostí. Počet dětí, které využívají vzdělávací a výchovná zařízení, a jejich charakteristiky vytvářejí specifické požadavky na oblast institucionální výchovy a péče o volný čas dětí a mládež.*

b) Sociálně – ekonomická funkce: chápe rodinu jako významný prvek v rozvoji ekonomického systému společnosti. Členové se zapojují do výrobní i nevýrobní sféry v rámci výkonu určitého povolání a současně se rodina sama stává významným spotřebitelem, na němž je značně závislý trh. Poruchy ekonomické funkce se projevují v hmotném nedostatku rodin, což v současnosti někdy bývá důsledkem nezaměstnanosti nebo také zvyšování nákladů. Ekonomická funkce dnes přitom zaznamenala určitý posun ve směru návratu k podobě rodiny, která představuje samostatnou ekonomickou jednotku (Kraus, 2014:81-82). V rámci rodinného systému se pak realizuje řada rozhodnutí týkající se využití materiálních a finančních prostředků, investic, výdajů, přerozdělování v rámci rodiny tak má významný sociální charakter – zdroje i výdaje mají odlišný charakter. Rodina se zde chová jako autonomní systém s výraznými prvky solidarity (Kraus, Poláčková, 2001:80).

c) Ochranná funkce: zajištění životních potřeb nejen dětí, ale všech členů rodiny. Po roce 1990 je rodina na této funkci více zainteresována a očekává se od ní větší spoluúčast na jejím plnění.

d) Sociálně – výchovná funkce: učí dítě přizpůsobovat se životu, osvojovat si základní návyky, dovednosti a způsoby chování běžné ve společnosti. Úlohou socializačního procesu v rodině zůstává příprava dětí a mladistvých na vstup do praktického života.

e) Rekreační a relaxační funkce: rodina by měla pamatovat na rekreaci, relaxaci a zábavu. Aktivita tohoto typu se týká všech členů rodiny, ale pro děti mají největší význam.

f) Emocionální funkce: pro rodinu je zásadní a nezastupitelná. Žádná jiná instituce nedokáže vytvořit podobné citové zázemí, pocit lásky, bezpečí a jistoty, a tak podstata a smysl nemohou být nikdy proměněny (Kraus, 2014:82-83).

V případech, kdy rodina neplní své základní funkce a potřeby a má nízkou funkčnost, může to mít negativní dopad na jednotlivé členy rodiny a na celou společnost. V takových situacích mohou být potřebné intervence a podpora, aby se rodina mohla zlepšit a plnit své základní funkce lépe.

Shrnutí:

Tato kapitola se zabývala především pojmem rodina a její funkčností. Z kapitoly vyplývá, že rodina je základní sociální jednotka, která má různé formy a struktury. Každá rodina má své specifické potřeby a výzvy, včetně péče o dítě, která může být zdrojem neshod mezi rodiči. Tyto neshody mohou ovlivnit kvalitu rodinných vztahů a celkovou harmonii rodiny.

Definice rodiny se liší, ale obecně se shodují na tom, že rodina je skupina osob spojená příbuzenskými vztahy nebo manželstvím. Rodina může být nukleární (matka, otec a jejich děti) nebo rozšířená (více generací a přidružených členů). Rodina je místem, kde se člověk může cítit sám sebou a ostatní členové ho přijímají takového, jaký je. Rodina také předává tradice, zvyky a kulturní hodnoty. Pokud je rodinné prostředí harmonické, dítě má větší šanci vyvíjet se do samostatného a vyrovnaného jedince. Naopak, pokud je rodinné prostředí plné konfliktů a zanedbávání, může to mít negativní dopad na dítě a jeho budoucí život.

Funkčnost rodiny může ovlivnit řada faktorů, jako jsou ekonomické a sociální podmínky, zdraví členů rodiny, kultura a výchova, vztahy mezi členy rodiny a další. Vysoká funkčnost rodiny může přispět k lepšímu fyzickému a psychickému zdraví členů rodiny a k vytvoření pevných a zdravých vztahů mezi nimi.

Každá rodina plní určité funkce, které jsou důležité pro zachování funkční rodiny. Pokud by docházelo k nenaplnění těchto funkcí, bylo by to velmi riskantní pro společnost. Dysfunkční nebo afunkční rodina nepřispívá funkcí do společenského systému.

2 Rodičovská odpovědnost

V této kapitole se budu zabývat pojmem rodičovská odpovědnost a právy a povinnostmi jednotlivých členů rodiny. Hned na začátek je důležité vymezit pojem „rodičovská odpovědnost“. Rodičovská odpovědnost je povinností, kterou mají rodiče nebo zákonní zástupci vůči svým dětem. Vzniká narozením dítěte a zaniká, když dítě nabude plnou svéprávnost, což je obvykle ve věku 18 let. Jedná se o závazek zajistit dětem základní potřeby, jako jsou strava, oblečení, ubytování a zajištění zdravotní péče. Rodičovská odpovědnost zahrnuje také výchovu a vzdělání dětí, řízení jejich chování a rozhodování v jejich zájmu. Rodiče jsou odpovědní za to, aby jejich děti byly v bezpečí a nebyly vystaveny nebezpečí a rizikům. To zahrnuje ochranu před zneužíváním, šikanou a dalšími formami násilí. Rodičovská odpovědnost zahrnuje i povinnost respektovat práva dětí a zajistit, aby byla dodržována. Rodičovská odpovědnost je odlišná od vyživovací povinnosti, která je založena na schopnosti dítěte se samo živit.

Podle L. Westphalové a M. Hrušákové (2014:877) „výkon rodičovské odpovědnosti je třeba vyložit jako příkaz být si vědom řádného chování při zdůraznění dobrého rodičovství.“

Rodičovskou odpovědností se zabývá **§858 zákona č. 89/2012 Sb.**, který říká, že rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, které spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména:

- péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj,
- ochranu dítěte,
- udržování osobního styku s dítětem,
- zajišťování jeho výchovy a vzdělání,
- určení místa jeho bydliště,
- jeho zastupování a spravování jeho jmění.

Podle Westphalové a Hrušákové (2014:914) je péče o dítě nejdůležitější součástí rodičovské odpovědnosti, neboť „každodenní péče o dítě zakládá osobní vztah mezi rodičem a dítětem, směřuje citovou orientaci dítěte a umožňuje, aby se mezi nimi vytvořil rodinný vztah. Jen tím, že rodiče mají právo o dítě osobně pečovat, může být zajištěn přirozený prostor pro rozvoj a seberealizaci dítě.

Rodičovská odpovědnost je tedy velmi důležitou součástí výchovy a péče o děti. Rodiče, kteří plní rodičovskou odpovědnost, přispívají k dobrému vývoji svých dětí a k budoucímu blahobytu celé společnosti. Pokud ovšem rodiče řeší nějaký spor v péči o dítě, může být rodičovská odpovědnost narušena a je potřeba podniknout určité kroky, které by vedly k vyřešení sporu v co možná nejkratším časovém horizontu.

2.1 Práva a povinnosti jednotlivých členů rodiny

Práva a povinnosti členů rodiny jsou upraveny v rámci rodinného práva, které je souborem právních norem upravujících osobní a majetkové vztahy mezi členy rodiny.

Mezi základní práva patří právo na život a jméno, nebýt odděleno od rodičů, právo na vlastní názor a svobodu projevu, právo být živeno (dokud není schopno se uživit samo), právo na soukromí a také na ochranu cti a pověsti.

Právo na rodinu je jedním ze sociálních lidských práv deklarovaných Všeobecnou deklarací lidských práv a zakotvených v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a dalších mezinárodních dokumentech. Je důležité mít na paměti, že rodina je vysoce soukromou záležitostí a nikdo by jí neměl upírat právo na vlastní rozhodování.

Manželé mají rovné povinnosti a rovná práva. Jsou povinni vzájemnou úctou, žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svoji důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti (Zinčenkova, 2001:7).

V Novém občanském zákoníku 89/2012 Sb. je uvedeno, že rodiče mají povinnost pečovat o dítě a zajišťovat jeho potřeby v závislosti na věku a stupni vývoje dítěte. Musí také plnit své povinnosti vyplývající ze zákona, to znamená zajistit školní docházku dítěte, zabezpečit dohled nad nezletilým dítětem, zamezit dítěti možnost vést nemravný a zahálčivý život a spolupracovat s institucemi a orgány zabývajícími se péčí

o dítě. Děti mají zase povinnost respektovat své rodiče a starat se o ně, pokud to potřebují.

Shrnutí:

Tato kapitola se zabývá pojmem rodičovská odpovědnost a právy a povinnostmi jednotlivých členů rodiny. Z kapitoly vyplývá, že rodičovská odpovědnost je definována jako povinnost rodičů nebo zákonných zástupců vůči svým dětem, která zahrnuje zajištění základních potřeb dětí, výchovu a vzdělání, řízení jejich chování a rozhodování v jejich zájmu. Tato odpovědnost také zahrnuje ochranu dětí před nebezpečím a riziky, včetně zneužívání, šikany a dalších forem násilí.

Práva a povinnosti členů rodiny jsou upraveny v rámci rodinného práva. Mezi základní práva patří právo na život a jméno, nebýt oddělen od rodičů, právo na vlastní názor a svobodu projevu, právo být živeno, právo na soukromí a právo na ochranu cti a pověsti. Manželé mají rovné povinnosti a rovná práva, včetně povinnosti vzájemné úcty, života spolu, věrnosti, respektování důstojnosti druhého, podpory, udržování rodinného společenství, vytváření zdravého rodinného prostředí a společné péče o děti. Rodiče mají povinnost pečovat o dítě a zajišťovat jeho potřeby v závislosti na věku a stupni vývoje dítěte. Děti mají povinnost respektovat své rodiče a starat se o ně, pokud to potřebují.

3 Nesoulad rodičů

Jak je nastíněno v předchozí kapitole v každém manželském nebo partnerském vztahu se občas objeví drobné nebo větší neshody. Je důležité je řešit rozumně. Zatahovat děti do rozporu, ať je jakýkoliv, spolčovat se s dětmi proti druhému partnerovi nebo se dovolávat jejich svědectví, je zcela nepřijatelné.

Nesoulad rodičů se může vyskytnout v různých oblastech života, například při výchově dětí, financích, životním stylu, hodnotách a názorech či rozhodování v rodinných záležitostech. Pokud rodiče nesouhlasí například v otázce výchovy dítěte, může to vest k různým problémům, jako jsou roztržky a hádky v rodině, nejednostrannost v přístupu k dítěti, či dokonce rozvodu rodičů. Lze předpokládat, že u rozvedených rodičů se neshody objevují častěji, než u rodin úplných.

Nesoulad rodičů může také způsobit napětí a stres pro děti, které se mohou cítit ztracené nebo ohrožené. V takových případech je důležité najít společné řešení a kompromis, který by uspokojil oba rodiče a zároveň by byl nejlepší pro dítě. Může být užitečné vyhledat odborníka, jako je rodinný terapeut, který může pomoci při hledání řešení a zlepšit komunikaci mezi rodiči.

3.1 Neshody a způsoby, jak se s nimi vypořádat

Neshody v péči o děti mohou být velmi náročné a stresující pro všechny zúčastněné. Mohou mít různé příčiny. Mezi nejčastější příčiny neshod, patří:

- různé názory na výchovu - kdy rodiče mohou mít odlišné názory na to, jak by mělo být dítě vychovááno
- nedostatek komunikace - rodiče, kteří mezi sebou komunikují, nalézají kompromis častěji, než rodiče, kteří mezi sebou nekomunikují
- rozvod - rozvod rodičů může být velmi stresující pro dítě a vést k neshodám mezi rodiči ohledně péče o dítě
- finanční problémy - finanční problémy mohou vést k neshodám ohledně toho, jak by měly být finance v rodině řešeny
- narušení rodinného systému - některé události, jako je například smrt člena rodiny, mohou narušit rodinný systém a vést k neshodám ohledně péče o dítě
- spory související s dělbou práce v domácnosti (Vítek, 1985:151-152).

Existuje však několik způsobů, jak se s nimi vypořádat. Zde jsou některé z nich:

Komunikace - Komunikovat s druhým rodičem otevřeně a upřímně hovořit o svých obavách a potřebách. Snažit se najít společnou řeč a dohodnout se na řešení, které bude fungovat pro oba. Komunikace je nejjednodušším řešením. Efektivní komunikace a spolupráce mezi rodiči může minimalizovat nesoulad v péči o dítě a podporovat jeho zdravý vývoj. Tato hypotéza předpokládá, že pokud rodiče efektivně komunikují a spolupracují, mohou snížit nesoulad v péči o dítě a podpořit jeho zdravý vývoj.

Mediace - Pokud se nedaří najít společné řešení, je možnost zvážit mediaci. Mediátor je nezávislá osoba, která pomáhá rodičům najít řešení, které bude fungovat pro všechny zúčastněné strany.

Dohoda rodičů - Pokud je to možné, pokusit se uzavřít dohodu s druhým rodičem. Dohoda by měla být písemná a obsahovat podrobnosti o tom, jak bude péče o dítě uspořádána.

Soudní řešení - Pokud ani mediaci nepomůže, je možnost obrátit se na soud. Soud může rozhodnout o tom, jaké jsou nejlepší zájmy dítěte a jak by měla být péče o dítě uspořádána.

3.2 Rodinná mediaci

Rodinná mediaci je způsob, jak řešit konflikty a spory mezi členy rodiny bez nutnosti soudního řízení. Rodinná mediaci je dobrovolná, důvěrná a neautoritativní. To znamená, že obě strany musí souhlasit s účastí na mediaci, že mediátor je vázán mlčenlivostí a že dohodu o řešení sporu si vytvářejí samy strany pod vedením mediátora.

Rodinnou mediaci lze využít v různých situacích, například při rozchodu nebo rozvodu, při sporu o výchovu, styk s dětmi nebo výživné, při sporu o bydlení, majetek nebo dědictví, při konfliktu mezi generacemi nebo příbuznými. Rodinná mediaci pomáhá snížit emoční napětí, obnovit vzájemnou komunikaci a najít společné řešení, které bude vyhovovat všem zúčastněným (Černá, 2001:91).

Mediátoři jsou speciálně vyškoleni pro tuto oblast. Můžete si vybrat mediátora podle vaší lokality, jazyka nebo specializace. Na internetu lze nalézt různé portály a databáze mediátorů, mezi nejznámější patří Mediaci ČR, Mediaci.com nebo Mediaci.info.

Délka rodinné mediaci závisí na různých faktorech, jako jsou například:

- složitost a počet řešených otázek
- ochota a spolupráce obou stran
- dostupnost a časové možnosti mediátora a stran

- potřeba dalších informací nebo odborného poradenství

Rodinná mediace může trvat od dvou hodin až po několik dnů nebo týdnů. První setkání je obvykle zaměřeno na seznámení se s mediátorem, seznámení se s pravidly mediace, stanovení cílů a témat mediace a podepsání mediační smlouvy. Další setkání jsou věnována hledání společných zájmů, potřeb a možných řešení. Poslední setkání slouží k uzavření dohody, která bude vyhovovat oběma stranám. Dohoda uzavřená pomocí mediátora, může být předložena rozvodovému soudu ke schválení. Rodiče se tak mohou vyhnout vleklým soudním sporům, které jsou zátěží nejen pro ně samotné, ale především pro jejich děti (Stöhrová, 2000:2). Mediace má oproti pozičnímu postupu několik výhod. Je levnější, rychlejší a potencionálně podporuje specifická řešení. Účastníci mohou během mediace navzájem pochopit své potřeby i potřeby společnosti, ve které žijí.

Ve vyspělých zemích, je tato metoda rozšířenou standardní službou, u nás je bohužel nízké povědomí o možnosti využití této metody. Budoucnost mediace závisí především na míře přístupu a zapojení právníků. Pokud není právník obeznámen s mediací a tím, kdy je užitečná, nebude mít tendenci doporučovat ji svým klientům (Riskin, Arnold, Keating, 1997:88-91).

3.3 Soudní řízení

Pokud rodiče nedosáhnou vzájemné shody v péči o dítě a rodinná mediace nepomůže, je nezbytné se obrátit na soud. Před zahájením soudního řízení by rodiče měli v zájmu dítěte vždy vynaložit veškeré úsilí na dosažení vzájemné shody. Existují však případy, kdy se rodiče nedohodnou, a tak je v souladu s ustanovením § 877 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., nutné se obrátit na soud. Řízení lze zahájit pouze na návrh zákonného zástupce, tedy matky nebo otce dítěte.

Podle ustanovení § 892 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v platném znění, rodiče zastupují dítě společně, ale každý z nich může jednat samostatně. Na toto ustanovení navazuje § 876 odst. 2 občanského zákoníku, podle kterého, pokud jeden z rodičů jedná v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče. Zákon tedy předpokládá, že rodiče jednají ve shodě. Primárně se předpokládá, že vztah rodičů je pozitivní, že jsou spolu a že vůle

je projevena pouze jedním z nich. Ve skutečnosti však mohou existovat velké neshody mezi rodiči, které končí soudním řízením.

Je důležité si uvědomit, že soudní řízení může být pro dítě stresující a může mít dlouhodobé dopady na jeho psychický vývoj. Proto by rodiče měli vždy usilovat o dosažení shody mimo soudní systém, pokud je to možné. Pokud však dojde k neshodě, je důležité, aby rodiče věděli, jak postupovat a jaké právní předpisy chrání je i jejich dítě. V takových případech je také důležité konzultovat situaci s právníkem nebo odborníkem na rodinné právo.

Soudní řízení probíhá podle zákona č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém. V tomto řízení soud přihlíží k nejlepšímu zájmu dítěte, jeho názoru, vyjádření rodičů, opatrovníka a dalších osob, a rozhodne rozsudkem, který je závazný. Pokud je situace v rodině kritická, může soud rozhodnout předběžným opatřením, které platí do doby, než soud finálně rozhodne.

Soudní řízení o úpravě péče o dítě v České republice probíhá nejprve podáním návrhu. Návrh může podat jeden nebo oba rodiče. V návrhu je třeba vymezit, o čem má soud za rodiče rozhodnout – o péči, styku (kontaktu s rodičem, u kterého nemá dítě stálý pobyt), o výživném, nebo bydlišti dítěte, či o jiné významné záležitosti týkající se dítěte. Po podání návrhu soud zpravidla ve lhůtě jednoho až dvou měsíců jmenuje dítěti opatrovníka. Soud přihlíží k vyjádření obou rodičů, vyjádření opatrovníka dítěte a může si vyžádat zprávy odborníků či ze školských zařízení. Soudce vždy zohledňuje nejlepší zájem dítěte a měl by zjistit také jeho přání¹. Výslech dítěte má sloužit k realizaci jeho práv. Nakonec soud rozhoduje rozsudkem, který je po nabytí právní moci závazný. Je-li situace v rodině kritická a je třeba bez dalších odkladů zajistit práva dítěte, je možné, aby soud rozhodl předběžným opatřením.

Shrnutí:

Tato kapitola se zabývá nesouladem rodičů a způsoby, jak se s ním vypořádat. Nesoulad může nastat v různých oblastech, jako je výchova dětí, finance, životní styl, hodnoty a názory, nebo rozhodování v rodinných záležitostech. Nesoulad může vést k problémům, jako jsou rodinné hádky, nejednostranný přístup k dítěti, nebo dokonce rozvod. Důležité je najít společné řešení a kompromis, který uspokojí oba rodiče a bude nejlepší pro dítě.

Z kapitoly vyplývá, že neshody v péči o děti mohou být náročné a stresující. Mohou mít různé příčiny, jako jsou rozdílné názory na výchovu, nedostatek komunikace, rozvod, finanční problémy, narušení rodinného systému, nebo spory související s dělbou práce v domácnosti. Existují různé způsoby, jak se s nimi vypořádat, jako je komunikace, mediace, dohoda rodičů, nebo soudní řešení.

V kapitole je uvedena rodinná mediace jako způsob, jak řešit konflikty a spory mezi členy rodiny bez nutnosti soudního řízení. Je dobrovolná, důvěrná a neautoritativní. Rodinnou mediaci lze využít v různých situacích, jako je rozchod nebo rozvod, spor o výchovu, styk s dětmi nebo výživné, spor o bydlení, majetek nebo dědictví, nebo konflikt mezi generacemi nebo příbuznými.

Dále je také uvedeno, jak probíhá soudní řízení o úpravě péče o dítě v České republice, pokud se rodiče nedohodnou mimo soudní systém. Také zdůrazňuje, že soudní řízení může být pro dítě stresující a může mít negativní dopad na jeho psychiku, a proto by rodiče měli vždy usilovat o dosažení shody mimo soudní systém, pokud je to možné.

Praktická část

1 Metodologie

V rámci teoretické části této bakalářské práce jsem již vysvětlila několik podstatných, klíčových pojmů jako je rodina, její význam a životní fáze rodiny, rodičovská odpovědnost a rodinná mediace. Pro tuto část bakalářské práce, tedy praktickou část, jsou podstatné i některé další klíčové pojmy, které je potřeba definovat před představením celého výzkumu. Mezi tyto pojmy jsem zařadila kvalitativní výzkum či dotazník.

1.1 Kvalitativní výzkum

Než představím pojem kvalitativní výzkum, je podstatné vysvětlit samotný pojem výzkum. Podle Hendla (2005:30) se jedná o systematickou a pečlivě naplánovanou činnost, která je vedena snahou zodpovědět kladené výzkumné otázky a přispět k rozvoji daného oboru. Gavora (2000:11) zase tvrdí, že se jedná o systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomostí lidstva. Účel výzkumu spočívá v potvrzení či vyvrácení dosavadních poznatků a teorie, na níž je postaven. Přináší nové poznatky, které mohou vést k novým úvahám o zkoumaném problému. K uskutečnění výzkumu jsou zapotřebí respondenti, od nichž se získávají data a potřebné informace, jež se zaznamenávají, zpracovávají a porovnávají. Následně jsou výsledky zpracovaných dat interpretovány společností nebo konkrétní skupině lidí.

Kvalitativní výzkum je metodou pro sběr a analýzu dat, která se zaměřuje na porozumění zkušenostem, perspektivám a chování jednotlivců v jejich přirozeném prostředí. Používá se především ve společenských vědách, ale objevuje se i v jiných oblastech. Kvalitativní výzkum často využívá rozhovory a pozorování. Analýza vychází z velkého množství informací o malém počtu jedinců. Oproti tomu kvantitativní výzkum využívá statistické metody, dotazníky, testy, pozorování a další techniky pro získání objektivních a numerických informací. Kvantitativní výzkum je často v kontrastu s kvalitativním výzkumem, který se zaměřuje na hlubší pochopení a interpretaci zkoumaných jevů.

Mezi výhody kvalitativního výzkumu patří především podrobnější vhled do zkoumaného problému, modifikace otázek v průběhu výzkumu a sběru dat. Kvalitativní výzkum má i své nevýhody. Sběr dat je časově náročný, stejně jako jejich zpracování. Výsledky nelze zobecňovat nebo zpracovat kvantitativně, je zde také riziko ovlivnění výsledků postoji a osobními předpoklady výzkumníka.

1.2 Dotazník

Dotazník je nejfrekventovanější způsob, jak získat informace od skupiny lidí o jejich názorech, zkušenostech, postojích nebo chování. Dotazník se skládá z řady otázek, které mohou být uzavřené (s pevně danými možnostmi odpovědí) nebo otevřené (s volným prostorem pro odpověď). Dotazníky se používají pro různé účely, například pro výzkum, marketing, hodnocení, zpětnou vazbu nebo vzdělávání. Dotazník se vyznačuje předem připravenou a promyšlenou strukturou, která je tvořena srozumitelnými, jasně a jednoznačně formulovanými otázkami – převážně uzavřenými a otevřenými (Průcha, 2014:114-116).

2 Výzkumné šetření

Výzkumné šetření je proces systematického sběru, analýzy a interpretace dat o nějakém jevu nebo problému. Existují různé metody výzkumu, které se liší podle cílů, přístupů a zdrojů informací. Cílem výzkumného šetření je získat nové poznatky, rozšířit znalosti nebo získat informace, které mohou být využity k řešení konkrétních problémů nebo k formulování doporučení pro další akce.

2.1 Výzkumný problém a cíl

Výzkumný problém můžeme zaznamenat už v samotném názvu bakalářské práce. Nesoulad rodičů v péči o dítě je výzkumný problém, který se zabývá dopady rodičovského konfliktu na dětskou pohodu, vývoj a vztahy. Tento problém je důležitý pro pochopení společnosti, jak neshody rodičů ovlivňují životy dětí a jak jim pomoci zvládat tuto situaci.

Hlavní cíle výzkumu jsou zjistit, jaké jsou nejčastější neshody v péči o dítě, jakým způsobem je rodiče řeší, jak často dochází k dohodám a jak se rodiče cítí po řešení neshod. Pro výzkum jsem zvolila úplné rodiny, pěstounské rodiny, porozvodové rodiny a rodiny s dětmi z předchozích vztahů. Získané výsledky výzkumu jsou analyzovány a interpretovány v souladu s teoretickým rámcem práce. Tyto informace mohou posloužit k lepšímu porozumění dynamiky vztahů v rodinách a k navrhování efektivnějších intervencí či programů zaměřených na podporu komunikace a řešení konfliktů mezi rodiči. Tím mohou tyto výzkumné poznatky přispět ke zlepšení celkového rodinného prostředí a k posílení vztahů mezi členy rodiny.

2.2 Výzkumné metody

Pro výzkum jsem si vybrala formu dotazníku a to především proto, že vyplnění dotazníku je anonymní, tudíž bylo možné sesbírat větší množství dat. Dotazník obsahuje celkem 12 otázek, z nichž některé jsou uzavřené a respondent tak zaškrťává pouze jednu z nabízených možností, jiné jsou zase otevřené, žádající respondenta o zodpovězení otázky vlastními slovy (užitím vlastní slovní zásoby). V úvodu dotazníku jsou respondenti osloveni, je jim představen cíl mého výzkumu a důvod pro jeho vyplnění. Na konci dotazníku je poděkování respondentům za upřímné odpovědi.

Zvážila jsem, zda jsou zajištěny vhodné mechanismy ochrany soukromí a důvěrnosti údajů, například anonymizací dat nebo uchováním dat v bezpečném prostředí. Rizikem by mohlo být, zda je vzorek účastníků dostatečně reprezentativní pro daný fenomén a zda jsou zajištěny dostatečné mechanismy pro zajištění kvality dat.

2.3 Sběr dat a organizace výzkumu

Dotazníky byly respondentům doručeny jedním ze dvou způsobů – elektronicky (v podobě odkazu, který byl zaslán emailem či zveřejněn na sociálních sítích), osobně (rodinným příslušníkům, přátelům a známým).

I přesto, že se jedná o anonymní dotazník, bylo celkem náročné sehnat dostatečný počet respondentů ochotných dotazník vyplnit, protože se jedná o citlivé téma, které se většinou řeší v soukromí. U elektronického způsobu nelze zjistit

návratnost dotazníků, avšak u tištěné podoby se ze 150 dotazníků vrátilo pouze 63. Závěrečné sčítání nakonec ukázalo, že dotazník vyplnilo celkem 98 respondentů. Zmíněný dotazník je součástí příloh. Přílohy zahrnují také ukázkou již vyplněného dotazníku.

Výzkum jsem zahájila v polovině září a ukončila na konci listopadu. Délka výzkumného šetření a získávání potřebných dat trvala necelé 3 měsíce.

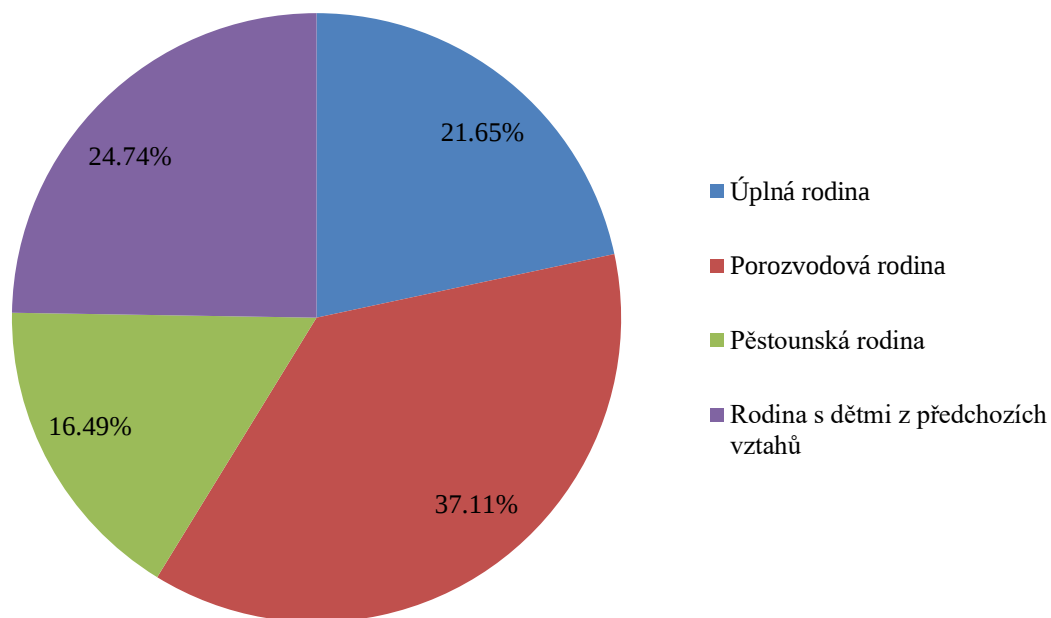
2.4 Analýza a interpretace dat

Po ukončení výzkumu a sesbírání dat bylo zapotřebí data analyzovat a rozebrat je do detailů.

Mým prvním úkolem, co se týče dotazníku, bylo zjistit, kolik respondentů vyplnilo dotazník kompletně. Z 98 dotazníků bylo kompletně vyplněno 97, u jednoho dotazníku nebylo uvedeno, jakým způsobem rodiče řeší neshody, což pro výzkum bylo stěžejní, proto jsem se rozhodla z tohoto dotazníku data neanalyzovat.

Dotazníky jsem roztrídila podle typů rodin, aby výsledky odpovídaly výzkumnému cíli. Jak lze vidět na grafu č. 1, největší počet dotazníků byl vyplněn v porozvodových rodinách, které činí 37,11 %. Dále následovaly úplné rodiny s 21,65 % a rodiny s dětmi z předchozích vztahů s 24,74 %. Nejnižší počet respondentů se podařilo získat z pěstounských rodin a to 16,49 %

Graf 1: Zastoupení typů rodin

Zdroj: Vlastní zpracování

2.5 Interpretace výsledných dat z dotazníků

V této kapitole lze nalézt samotné výsledky mého výzkumu. Vždy je důležité si uvědomit, že každá rodina je jedinečná a že výsledky takového výzkumu nemusí nutně platit pro všechny rodiny.

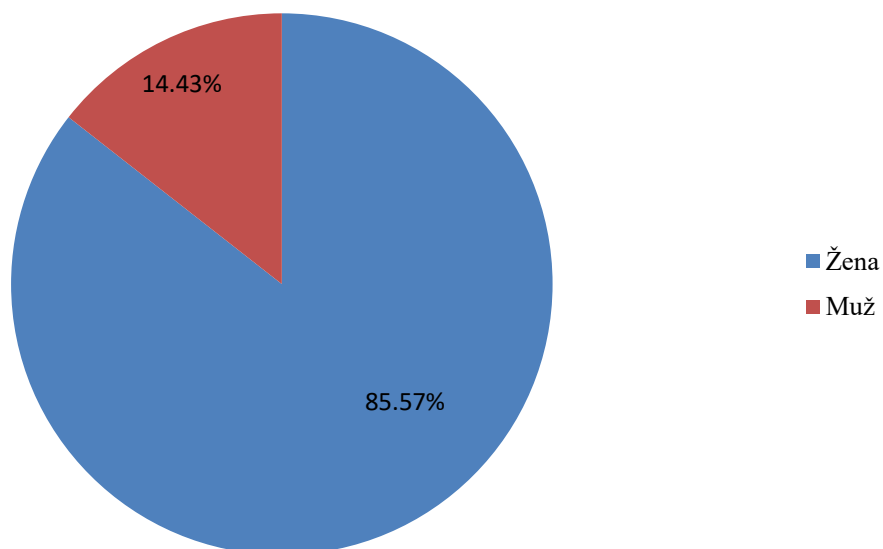
Tato kapitola je rozdělena na čtyři podkapitoly, z nichž každá se věnuje jedné výzkumné otázce, ke které jsou přiřazeny dílčí cíle, jak lze vidět na tabulce 1 uvedené níže. Každá z těchto otázek obsahuje nejprve krátký popis, v některých je uvedena i tabulka s počtem odpovědí. U některých výzkumných otázek lze nalézt i nejzajímavější odpovědi respondentů, případně odpovědi, které byly nejčastější.

Tabulka 1: Operacionalizace	
Otázka	Přiřazený dílčí cíl
Jaké je pohlaví respondentů	-
Jaký je typ rodiny	-
Jaké jsou oblasti, ve kterých se neshodují	1
Jak často dochází k neshodám	2
Popis konkrétní situace	2
Jaké strategie rodiče používají k řešení	3
Jestli využili odbornou formu pomoci	3
Jakou formu pomoci využili	3
Jak často využili odbornou pomoc	3
Jak často dochází ke kompromisům	4
Jak se cítí po řešení neshod	5
Doporučení pro rodiče	5

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka, která byla uvedena v dotazníku jako první, se zaměřovala na pohlaví respondentů. Pro výzkum nebyla otázka stěžejní, ale velmi mě zajímalo, které pohlaví bude ochotnější dotazník vyplnit. Jak lze vidět na grafu 2, nejčastěji byly ochotné zúčastnit se výzkumu právě ženy. Z celkového počtu respondentů 97 činilo zúčastněných 85 žen, tedy 85,57 % a 12 mužů, což činí 14,43 %.

Graf 2: Pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

2.5.1 Typy neshod mezi rodiči

První výzkumná otázka se týkala typů neshod mezi rodiči. Dotazník byl navržen tak, aby zjistil, jaké typy neshod jsou v rodinách nejčastější. Odpovědi se v různých typech rodin téměř nelišily. Jak můžeme vidět v následující tabulce 2, většina rodičů uvedla, že nejčastější neshody se týkají volnočasových aktivit dětí, což uvedlo 34 rodičů. Uvedený počet mě nijak zvlášť nepřekvapil, protože kategorie volnočasových aktivit je velmi obsáhlá. Následovaly odlišné názory na výchovu, které uvedlo 28 rodičů, neshody ve školní docházce uvedlo 15 rodičů a nedostatek komunikace uvedlo pouze 13 rodičů. Ostatní různé odpovědi, které se týkaly například neshod ve stravování, životního stylu nebo kapesného, byly zastoupeny pouze 7 rodiči.

Tabulka 2: Nejčastější typy neshod	
Typy neshod	Počet rodičů
Volnočasové aktivity dětí	34
Odlišné názory na výchovu	28
Neshody ve školní docházce	15
Nedostatek komunikace	13
Ostatní (stravování, životní styl, kapesné, atd.)	7

Zdroj: Vlastní zpracování

V otázce, zda mohou respondenti popsat konkrétní situaci, kdy mezi rodiči došlo k neshodě, byly dvě odpovědi zvláště zajímavé. Žena č. 1 uvedla, že s partnerem v podstatě nekomunikuje už několik let a výchova dítěte je celá na ní. Když před týdnem požádala partnera, aby pohlídal jejich syna, on se bez jediného slova zvednul, odešel z bytu a vrátil se až za několik hodin. Když se ho zeptala, kde byl a proč odešel, její otázky úplně ignoroval a začal mluvit o něčem jiném. O žádné poradně nechce nic slyšet, protože si myslí, že je chyba na její straně. Tato odpověď byla zajímavá tím, že v této rodině se neshody neřeší žádným způsobem.

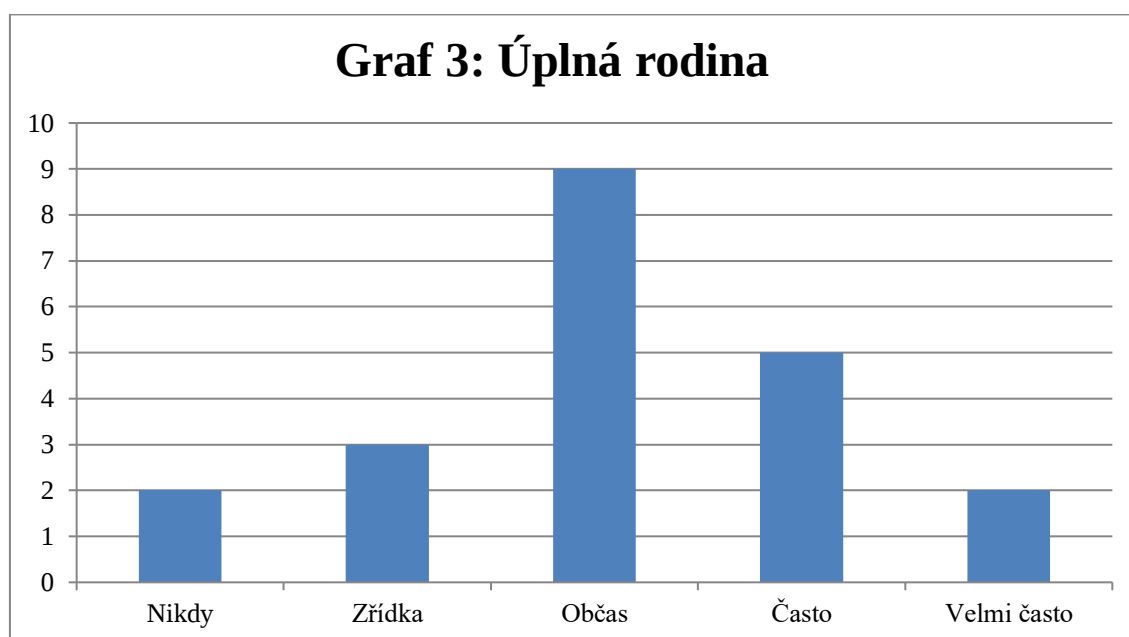
Druhý popis situace ukázal, jak rozvedení rodiče nahlíží na výchovu dítěte opačným názorem. Žena č. 2 uvedla, že od doby, co se rozvedli, se na všem dokážou domluvit, ale minulý týden se poprvé nepohodli, protože jejich dcera přišla za ní a poprosila, zda by mohla jet v létě na hudební festival. Když to probírala s otcem, ten jí to zakázal, ale ona neviděla jediný důvod, proč by nemohla jet. Problém byl, že zrovna ten víkend měla strávit u otce.

Některé odpovědi v dotazníku byly stručné. Jeden respondent z úplné rodiny uvedl, že se nedávno pohádali, protože zapomněl připravit synovi snídani. Další

respondent uvedl, že s manželkou procházeli krizí, když řešili, do jaké školy bude jejich dítě chodit. On chtěl, aby chodilo do školy, kam chodil on, zatímco manželka měla opačný názor. Tyto odpovědi ukazují, jak mohou být neshody mezi rodiči komplexní a různorodé. Zatímco některé neshody mohou být relativně malé, jako je zapomenutí připravit snídani, jiné mohou mít hlubší dopad na rodinný život a vztahy, jako je neschopnost komunikovat nebo neshody ohledně výchovy dětí. Je také důležité poznamenat, že neshody mohou mít různé formy v různých typech rodin. Například v rozvedených rodinách mohou být neshody spojeny s koordinací péče o děti a rozhodováním o výchově, zatímco v úplných rodinách mohou být neshody spojeny s každodenními úkoly a povinnostmi.

2.5.2 Frekvence výskytu neshod v různých typech rodin

Ve druhé výzkumné otázce jsem se zaměřovala na frekvenci výskytu neshod mezi rodiči v různých typech rodin. Odpovědi se lišily v závislosti na typu rodiny. V pěstounských rodinách byla odpověď “občas” nebo “zřídka” nejčastější. V případě úplných rodin byla odpověď “občas” zastoupena nejčastěji, jak je patrné z grafu 3, kde tuto odpověď uvedlo 9 z 21 respondentů.

Zdroj: Vlastní zpracování

Kromě toho je důležité poznamenat, že frekvence neshod mezi rodiči může být ovlivněna řadou faktorů, včetně stresu, komunikačních dovedností a vzájemného porozumění. Je také možné, že v pěstounských rodinách může být frekvence neshod nižší kvůli přítomnosti dalších podpůrných systémů nebo většímu důrazu na komunikaci a řešení konfliktů. Na druhou stranu v úplných rodinách mohou být neshody častější kvůli většímu množství interakcí a potenciálnímu tlaku na rodiče. Tato data nám poskytují cenný vhled do dynamiky rodinných vztahů a mohou nám pomoci lépe porozumět a řešit neshody mezi rodiči.

Tabulka 3: Frekvence neshod mezi rodiči					
Typ rodiny	Nikdy	Zřídka	Občas	Často	Velmi často
Pěstounská	2	3	9	6	1
Úplná	2	3	9	5	2
Rozvedená	1	2	5	23	5
S dětmi z předchozích vztahů	1	17	4	2	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky 3 můžeme vidět, že v rodinách, kde jsou rodiče rozvedeni, může být frekvence neshod vyšší kvůli emocionálnímu napětí a komplikacím spojeným s rozvodem. Tato situace může vést k častějším neshodám, jak ukazuje odpověď „často“, kterou uvedlo 23 z 36 respondentů. Naopak v rodinách s dětmi z předchozích vztahů byla nejčastější odpověď „zřídka“, kterou uvedlo 17 z 24 respondentů. V pěstounských a úplných rodinách nebyly tak znatelné rozdíly.

2.5.3 Strategie pro řešení neshod

Existuje mnoho strategií pro řešení neshod mezi rodiči. Pro tento výzkum a dotazník jsem však vybrala ty, které se zdály být nejvhodnější. Z tabulky 4 je zřejmé, že nejčastěji používanou formou řešení neshod je diskuze, tu uvedlo 42 rodin. Tato strategie se objevila nejčastěji napříč všemi typy rodin. Diskuze jako strategie řešení neshod je často považována za nejefektivnější, protože umožňuje oběma stranám vyjádřit své názory a pocity. Tato otevřená komunikace může vést k lepšímu porozumění a empatii, což může pomoci snížit frekvenci a intenzitu neshod. Nicméně, je důležité poznamenat, že účinnost diskuze jako strategie řešení neshod může být ovlivněna řadou faktorů, včetně schopnosti rodičů efektivně komunikovat, jejich ochoty naslouchat a respektovat názory druhého, a také kontextu a povahy neshody. Dále jsem zjistila, že způsob vyjednávání používá pouze 14 rodin. Kompromis je však častější a byl zastoupen hned po diskuzi. Kompromis jako formu řešení neshod uvedlo 30 rodin. Konfrontace byla zastoupena 7 rodiči a ignoraci uvedli pouze 4 respondenti.

Tabulka 4: Strategie řešení neshod	
Strategie řešení neshod	Počet rodin
Diskuze	42
Kompromis	30
Vyjednávání	14
Konfrontace	7
Ignorace	4

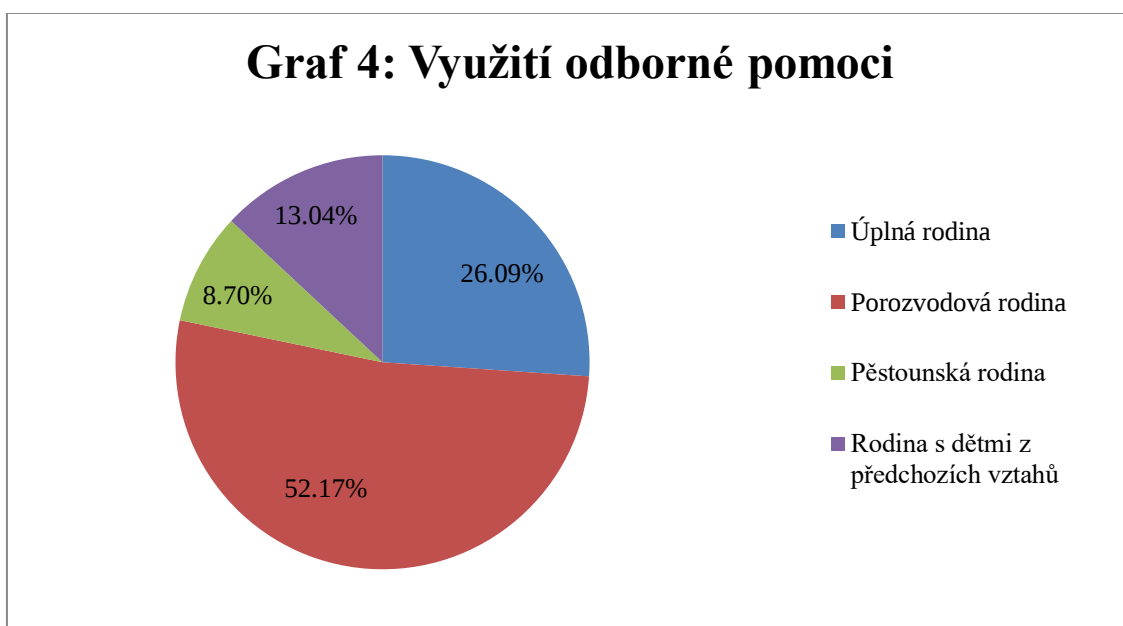
Zdroj: Vlastní zpracování

Tyto výsledky ukazují, že rodiče se snaží vyhnout konfrontaci a ignoraci při řešení neshod. Místo toho se zdá, že preferují diskuzi a kompromis, což jsou konstruktivnější a pozitivnější způsoby řešení konfliktů. Toto je povzbudivé zjištění, které ukazuje, že rodiče jsou ochotni pracovat na řešení svých neshod pro dobro svých dětí.

Dále jsem se zabývala otázkou četnosti využití odborné pomoci. Z celkového počtu 97 rodin v mém výzkumu využilo odbornou pomoc při řešení neshod ohledně péče o dítě celkem 23 rodin. Jak je vidět na následujícím grafu 4, nejčastěji odbornou pomoc využila porozvodová rodina, která je zastoupena 52,17%. Naopak nejméně odborné pomoci využila pěstounská rodina, která je zastoupena 8,7%.

Tyto výsledky ukazují, že potřeba odborné pomoci se může lišit v závislosti na typu rodiny. Porozvodové rodiny mohou čelit komplikovanějším situacím, které vyžadují odbornou pomoc, zatímco pěstounské rodiny mohou mít k dispozici jiné zdroje podpory.

Je však důležité poznamenat, že i když mnoho rodin využívá odbornou pomoc, stále existuje mnoho rodin, které takovou pomoc nevyužívají. To může být způsobeno řadou faktorů, včetně nedostatku dostupných služeb, finančních omezení nebo nedostatku informací o dostupných možnostech.

Zdroj: Vlastní zpracování

Další částí dotazníku byla otázka týkající se frekvence využití těchto forem pomoci. Respondenti měli možnost uvést, jak často danou formu pomoci využívají, ať už se jedná o jednorázové sezení nebo pravidelné schůzky. Výsledky ukázaly, že rodinná mediace a poradenství jsou často využívány jako první krok při řešení neshod

ohledně péče o dítě. Formu rodinné mediace uvedlo 13 rodin. Forma poradenství byla zastoupena 7 respondenty. Terapie je pak často využívána jako další krok, pokud jsou problémy hlubší nebo pokud předchozí formy pomoci nepřinesly očekávané výsledky, tu uvedli 3 respondenti.

Je důležité poznamenat, že výběr formy pomoci závisí na mnoha faktorech, včetně povahy konfliktu, dostupnosti služeb a osobních preferencí rodiny. Proto je důležité, aby rodiny měly přístup k široké škále služeb a mohly si vybrat tu nejvhodnější formu pomoci pro svou situaci.

Respondentům byla v dotazníku položena otázka, co by doporučili jiným rodičům, kteří se potýkají s neshodami v péči o dítě. Většina rodičů se shodovala, na tom, že je potřeba naučit se komunikovat mezi sebou. Jak uvedl první z respondentů, „Velmi nám pomohlo promluvit si o svých problémech s třetí osobou, která nebyla zaujatá.“ Tato odpověď je velmi důležitá, protože ukazuje, jak může být cenné mít neutrální třetí stranu při řešení neshod. Tato třetí strana může být profesionální mediátor, terapeut nebo poradce, který může pomoci rodičům lépe porozumět svým vlastním emocím a pohledům, stejně jako pohledům druhého rodiče.

Další častou radou od respondentů bylo, aby rodiče zůstali otevření a flexibilní. Jak uvedl druhý z respondentů, „Je důležité být otevřený novým nápadům a názorům a být ochoten se přizpůsobit. Děti se mění a rostou, takže to, co fungovalo před rokem, nemusí fungovat dnes.“

Nakonec mnoho respondentů zdůraznilo důležitost prioritizace potřeb dítěte nad vlastními potřebami nebo touhami. Jak uvedla jedna matka, „Nejdůležitější je vždy myslet na to, co je nejlepší pro naše dítě. I když to může být těžké, musíme se snažit dát stranou naše vlastní pocity a zaměřit se na to, co je pro naše dítě nejlepší.“

Tyto odpovědi ukazují, že i přes výzvy, které mohou přinést neshody ohledně péče o dítě, existují strategie a zdroje, které mohou rodičům pomoci navigovat těmito situacemi a zajistit, aby jejich dítě mělo stabilní a podporující prostředí.

2.5.4 Frekvence dohod mezi rodiči

Třetí výzkumná otázka se týká frekvence dohod mezi rodiči. Data z dotazníku jsou znázorněna v tabulce 5, která je uvedena níže.

V úplné rodině odpověděla většina respondentů „často“, kterou uvedlo celkem 8 respondentů. Druhá nejčastější odpověď v úplné rodině byla odpověď „občas“, kterou uvedlo 7 dotazovaných. Nejméně byla zastoupena odpověď „zřídka“, tu uvedli 3 respondenti a „velmi často“, kterou uvedli 2 respondenti. Odpověď „nikdy“ uvedl pouze 1 rodič. Data jsou velmi podobná i v rodinách s dětmi z předchozích vztahů.

V porozvodových rodinách byla situace jiná. Nejčastěji, u 15 rodičů, dochází k dohodám „občas“. Druhou nejčastější odpovědí bylo „zřídka“, kterou uvedlo 8 respondentů. V pěstounských rodinách oproti porozvodovým dochází k dohodám mezi rodiči velmi často. Toto může být dáno specifickou dynamikou a strukturou pěstounských rodin. Pěstounské rodiny často procházejí intenzivním procesem přípravy a školení před tím, než se stanou pěstouny, což může zahrnovat výuku dovedností pro řešení konfliktů a vyjednávání. Navíc pěstounské rodiny často pracují s týmem odborníků, včetně sociálních pracovníků a terapeutů, kteří mohou poskytnout podporu a pomoc při řešení neshod.

Nicméně je důležité poznamenat, že i přes tuto tendenci, stále existují pěstounské rodiny, které se potýkají s neshodami a mohou mít prospěch z další odborné pomoci. Proto je důležité, aby bylo dostupné široké spektrum služeb, které vyhovuje různým potřebám a situacím rodin.

Tabulka 5: Četnost dohod v různých typech rodin					
	Nikdy	Zřídka	Občas	Často	Velmi často
Úplná rodina	1	3	7	8	2
Porozvodová rodina	2	8	15	7	4
Pěstounská rodina	0	2	4	7	3
Rodina s dětmi z předchozích vztahů	1	3	8	8	4

Zdroj: Vlastní zpracování

Z uvedené tabulky je celkem jasné, že k dohodám mezi rodiči dochází často, ať už se jedná o rodinu úplnou, pěstounskou nebo rodinu s dětmi z předchozích vztahů. V porozvodových rodinách se dá předpokládat, že dohody nebudou tak četné, avšak výzkum mě mile překvapil.

2.5.5 Jak se rodiče cítí po řešení neshod

Závěrečná otázka mého výzkumu se týkala pocitů rodičů po řešení neshod ohledně péče o dítě. Tato otázka mě velmi zajímala, protože pocity rodičů se mohou přenášet i na děti a ovlivnit tak jejich emoční stav a pohodu. Rodiče byli dotazováni na širokou škálu emocí, které mohou po neshodách pociťovat, včetně úlevy, smutku, zloby, nebo spokojenosti. Bylo jim také nabídnuto místo pro vlastní odpovědi, aby mohli vyjádřit jakékoliv další pocity, které nebyly v našem dotazníku zahrnuty.

Jak lze názorně vidět v tabulce 6, velká část rodičů ze všech typů rodin uvedla, že se po řešení neshod cítí spokojeně či se jim ulevilo. To naznačuje, že ačkoli řešení neshod může být velmi náročné, mnoho rodičů pociťuje pozitivní emoce, jakmile je konflikt vyřešen. Toto je důležité zjištění, protože ukazuje, že konstruktivní řešení konfliktů může vést k pozitivním emocím a zlepšit celkovou pohodu rodiny.

Tabulka 6: Pocity po řešení neshod						
	Spokojeně	Nespokojeně	Naštvaně	Smutně	Ulevilo se mi	Ostatní
Úplná rodina	9	2	3	1	5	1
Pěstounská rodina	6	2	2	1	4	1
Porozvodová rodina	5	9	6	6	8	2
Rodina s dětmi z předchozích vztahů ²⁴	7	3	4	3	6	1

Zdroj: Vlastní zpracování

Někteří rodiče naopak uvedli, že se po řešení neshod cítí nespokojeně, smutně nebo našťvaně a to převážně v porozvodových rodinách. To ukazuje, že řešení neshod může být emočně náročné a může vyvolat širokou škálu emocí. To zdůrazňuje důležitost poskytování adekvátní podpory rodičům během tohoto procesu.

Pouze 5 rodičů využilo možnosti uvést svůj vlastní pocit po řešení neshod. Velmi překvapivá byla odpověď „zklamaná“ nebo „rudá vzteky.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala problematikou neshod v péči o dítě v různých typech rodin. Práce si klade za cíl zjistit, jaké jsou nejčastější neshody v péči o dítě, jakým způsobem je rodiče řeší, jak často dochází k dohodám a jak se rodiče cítí po řešení neshod. Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V první kapitole teoretické části byla představena definice rodiny, význam a životní fáze. Dále byla popsána typologie a funkčnost rodiny. Ve druhé kapitole byl vysvětlen pojem rodičovská odpovědnost a práva a povinnosti jednotlivých členů rodiny. Třetí kapitola byla zaměřená na nesoulad rodičů a nejčastější neshody v rodině. V závěru teoretické části byl vysvětlen pojem rodinná mediace jako možný způsob řešení konfliktů a neshod v rodinách.

V praktické části byl proveden kvalitativní výzkum pomocí strukturovaných dotazníků, které byly distribuovány mezi rodiče z různých typů rodin. Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké jsou nejčastější neshody v péči o dítě, jakým způsobem je rodiče řeší, jak často dochází k dohodám a jak se rodiče cítí po řešení neshod. Výsledky výzkumu byly analyzovány a interpretovány s ohledem na teoretický rámec práce.

Zvolený způsob výzkumné strategie se osvědčil převážně v tom, že respondenti vyplňovali dotazník anonymně, tudíž odpovědi byly více pravdivé, než kdyby byl použit například rozhovor, který by byl i časově velmi náročný. Naopak nevýhoda zvolené výzkumné strategie ve formě dotazníku bylo malé množství dat.

Z výzkumu vyplynulo, že neshody v péči o dítě se týkají především oblastí, jako jsou volnočasové aktivity dítěte, jeho školní docházka a prospěch, jeho stravování a zdravotní péče, jeho sociální kontakty a komunikace s rodiči. Tyto neshody se nejčastěji objevují v porozvodových rodinách a v rodinách, kde jsou děti z předchozích vztahů. Rodiče tyto neshody řeší různými způsoby, jako je například diskuse, vyjednávání, kompromis, konfrontace nebo ignorace. V některých případech se rodiče obrací na odbornou pomoc, jako je například rodinná mediace nebo poradenství. Rodiče jsou schopni dospět ke kompromisům pouze tehdy, když jsou ochotni vzájemně spolupracovat, respektovat se a naslouchat si.

Tato bakalářská práce přispívá k poznání problematiky neshod v péči o dítě v různých typech rodin. Práce ukazuje, že neshody v péči o dítě jsou častým jevem, který má negativní dopad na rodinné vztahy, na psychickou pohodu rodičů i dětí a na celkovou harmonii rodiny. Práce také poukazuje na možnosti řešení neshod v péči o dítě pomocí komunikace, kompromisu a spolupráce mezi rodiči. Práce nabízí doporučení pro rodiče i pro odborníky, kteří se zabývají rodinnou mediací a podporou rodin. Práce také nastiňuje možnosti dalšího výzkumu v této oblasti.

Doporučení a návrhy

Závěrečná kapitola této bakalářské práce se také zabývá doporučeními pro rodiče, kteří se potýkají s neshodami v péči o dítě a doporučeními pro odborníky, kteří se zabývají rodinnou mediací. Na závěr jsou uvedené návrhy na další možnosti výzkumu v této oblasti.

Doporučení pro rodiče, kteří se potýkají s neshodami v péči o dítě:

Uvědomit si, že péče o dítě je společnou odpovědností obou rodičů a že je třeba ji koordinovat a sladit. Komunikovat s druhým rodičem o potřebách a zájmech dítěte a respektovat jeho názory a postoje. Hledat společné body shody a kompromisy, které budou vyhovovat oběma stranám i dítěti. Nezatahovat dítě do konfliktů mezi rodiči a nevyužívat ho jako prostředek k manipulaci nebo odvetě. Vytvářet pro dítě stabilní, bezpečné a podporující prostředí, kde se bude cítit milováno a akceptováno oběma rodiči. V případě potřeby vyhledat odbornou pomoc, jako je například rodinná mediace nebo poradenství, která může pomoci najít řešení neshod v péči o dítě.

Doporučení pro odborníky, kteří se zabývají rodinnou mediací a podporou rodin:

Poskytovat rodičům informace o významu a způsobech péče o dítě a o možných následcích neshod v péči o dítě pro jeho vývoj a pohodu. Podporovat rodiče v budování vzájemné důvěry, respektu a spolupráce v péči o dítě. Pomáhat rodičům identifikovat a řešit zdroje neshod v péči o dítě a hledat společné řešení, které bude vyhovovat oběma stranám i dítěti. Zohledňovat specifika různých typů rodin a jejich potřeby a problémy v

péči o dítě. Využívat různé metody a techniky rodinné mediace a poradenství, které jsou vhodné pro danou situaci a rodinu.

Možnosti dalšího výzkumu jsou následující:

Rozšířit vzorek výzkumu na více rodin z různých typů rodin a z různých regionů. Zkoumat neshody v péči o dítě z pohledu dětí a jejich zkušeností a názorů. Srovnávat neshody v péči o dítě mezi různými kulturami a společnostmi. Prozkoumat, jaké faktory ovlivňují využití odborné pomoci v různých typech rodin nebo zkoumat dopad rodinné mediace a poradenství na řešení neshod v péči o dítě v různých typech rodin.

Seznam použité literatury

- ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-11-4
- DUNOVSKÝ, Jiří. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, 1986. Hálkova sbírka pediatrických prací (Avicenum)
- DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie vybrané kapitoly*. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-254-9
- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Edice pedagogické literatury. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vydání 1. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4
- HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643-9
- KRAUS, Blahoslav a POLÁČKOVÁ, Věra. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2
- MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. ISBN 80-86429-05-9
- MŮHLPACHR, Pavel. *Sociopatologie pro sociální pracovníky*. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-069-2
- PRŮCHA, Jan. *Andragogický výzkum*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5232-7
- SATIR, Virginia. *Kniha o rodině*. Praha: Institut Virginie Satirové, 1994. ISBN 80-901325-0-2

SEKOT, Aleš. *Sociologie v kostce*. 3., rozš. vyd. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-126-X

SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. Vydání 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8

STÖHROVÁ, Helena. *Rodinná mediace*, Příspěvek na konferenci Mediace a její perspektivy v ČR, květen 2000

RISKIN, Leonard L.; ARNOLD, Tom a KEATING, J. Michael. *Mediace, aneb, Jak řešit konflikty*. Praha: Pallata, 1997. ISBN 80-901710-6-0

VÍTEK, Karel. *Problémy manželské rovnováhy: východiska rozvodové prevence*. Sociologická knižnice (Svoboda). Praha: Svoboda, 1985.

WESTPHALOVÁ L. In HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník: komentář, II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014

Zinčenkova, Stanislava. *Rodinné právo*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2001. ISBN 80-7044-324-3

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

§ 877 odst. 1 a 2 Zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

§ 892 odst. 2 Zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

§ 876 odst. 2 Zákon č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku

Zákon č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém

Seznam grafů

Graf 1: Zastoupení typů rodin.....	29
Graf 2: Pohlaví respondentů.....	31
Graf 3: Úplná rodina.....	33
Graf 4: Využití odborné pomoci	36

Seznam tabulek

Tabulka 1: Operacionalizace.....	30
Tabulka 2: Nejčastější typy neshod.....	32
Tabulka 3: Frekvence neshod mezi rodiči.....	34
Tabulka 4: Strategie řešení neshod.....	35
Tabulka 5: Četnost dohod v různých typech rodin.....	38
Tabulka 6: Pocity po řešení neshod.....	39

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník

Příloha 2: Ukázka vyplněného dotazníku